

Právo na vodu.

Voda je život – život je voda!

„Voda, všade voda, ale ani kvapka na pitie.“ (Samuel Taylor Coleridge) Naozaj chceme našou nerozvážnosťou a plytvaním dopadnúť práve takto? Ľudia, ktorí jej sami majú dostatok tvrdia, že v moriach a oceánoch je jej predsa veľa pre všetkých. Spracovať však zo slanej morskej a oceánskej vody tú pitnú, ktorá nám „vyvoleným“ tečie z kohútikov nie je nič ľahké a už vôbec nie lacné. Zasa raz je potrebné prehodnotiť naše priority. Život či peniaze?

Zo všetkej vody, ktorá sa nachádza na planéte Zem, tvoria zásoby pitnej vody približne len 4 %. Nič živé však nemôže prežiť bez pitnej vody. Napriek tomu, viac než miliarda ľudí nemá prístup k čistej vode. Väčšina ľudí, najmä z rozvojových krajín, je odkázaných na pitie znečistenej a zdraviu škodlivej vody. Dôsledkom toho zomrie denne až 5000 detí. Príčinou je nerovnomerné rozloženie vody na planéte. Preto sa na svete vyskytujú regióny, v ktorých je voda vzácnosťou. Niet sa teda čomu čudovať, že o vojnu sa už v minulosti viedli ozbrojené konflikty, najmä v oblastiach, kde je nedostatok pitnej, alebo ktorejkoľvek inej vody. Štátne aj neštátne inštitúcie bojovali a bojujú o kontrolu nad vodnými zdrojmi. Štát ich zneužíva ako politický nástroj na ovplyvnenie obyvateľov, kým súkromné spoločnosti v nich vidia možnosť peňažného zisku. Príkladom jedného z nepokojov je útok, ktorý sa stal počas druhej svetovej vojny, konkrétne v roku 1943, kedy letecké vojská Veľkej Británie zaútočili na nemecké priehrady. Svojím útokom zničili zdroje pitnej vody aj elektriny pre niektoré nemecké mestá a spôsobili záplavy. O rok neskôr Nemci oplatili útok, keď pretrhli vodnú nádrž Isoletta na rieke Liri v Taliansku. To je príklad z neďalekej minulosti. No vodné zdroje sa zneužívali na ničenie už niekoľko storočí predtým. Rímsky cisár Nero dal otráviť studne svojich nepriateľov kyanidom. Ďalším z konfliktov týkajúcich sa vody bol napríklad konflikt medzi Pisou a Florenciou v roku 1503, do ktorého zasiahol aj Leonardo da Vinci spolu s Niccolom Machiavellim. V dnešnej dobe slúži voda aj na vydieranie či zastrašovanie teroristickými organizáciami. Stalo sa tak v roku 2003 kedy Al-Káida pohrozila otrávením vodných nádrží v západnej Európe a USA.

Pre ukončenie bojov a pre ochranu vody a jej spravodlivé rozdelenie sa na 64. valnom zhromaždení OSN, ktoré sa konalo v júli roku 2010, prijalo uznesenie uznávajúce prístup k čistej vode ako ľudské právo. Uznesenie vyzýva medzinárodné organizácie a štáty, aby poskytli finančné prostriedky na prenesenie a vybudovanie nových technológií do rozvojových krajín a vynaložili všetko úsilie pre zaistenie zdravotne bezpečnej, čistej

a cenovo dostupnej pitnej vody a vytváranie hygienických podmienok, inými slovami sanitácie, pre všetkých.

Ľudia si začínajú pomaly uvedomovať, že voda nie je až tak nevyčerpatelný zdroj ako sa zdá. Americkí vedci sa domnievajú, že do roku 2040 bude dopyt po pitnej vode oproti súčasnosti vyšší o 40 percent. Môže teda vypuknúť globálna vojna o vodu. Najväčšie riziko vzniku konfliktov o vodu postihne Afriku, najmä Somálsko, Ugandu, Sudán, Etiópiu; Blízky východ; juh Ázie (Pakistan, Irak). V súčasnosti patrí k najsuchším oblastiam sveta Kuvajt, pásma Gazy a Spojené arabské emiráty. Naopak, najviac vody má Grónsko, Aljaška a Island. Najväčšími zásobárňami podzemných vôd na svete sú Fínsko, Kanada, Nový Zéland, Japonsko, Rakúsko a taktiež Slovensko. Náš Žitný ostrov je najväčšou prirodzenou zásobárňou podzemnej vody v strednej Európe a dokázal by zásobovať pitnou vodou viac ako 14 miliónov obyvateľov. Hygienické minimum vody na Slovensku je stanovené na 70 litrov za deň. Africké dieťa má denne k dispozícii len 10 litrov vody, ktorú pije a s ktorou varí, umýva sa, perie a upratuje. Problémom však nie je len nedostatok vody, ale aj dostupnosť a kvalita. Dieťa alebo žena žijúca v Afrike musí každý deň prejsť najmenej 6 kilometrov, aby sa dostala k zdroju vody. Mnoho detí preto nechodí do školy, lebo veľa času strávia práve nosením vody. Iné nie sú v škole, lebo sú choré z pitia znečistenej vody.

Chudobní ľudia trpia nedostatkom vody najviac. Život v štvrtiach biedy, tzv. slumoch, je aj z tohto pohľadu v skutku alarmujúci. Najhoršie sú na tom africké slumy Kibera a Marigoini. Rodina skladajúca sa zo štyroch alebo piatich členov smie denne použiť iba 5-10 litrov vody. Priemerný Európan pritom minie za deň až 200 litrov vody. V slume platia za vodu viac ako ľudia žijúci v Londýne či New Yorku, pretože väčšina obyvateľov je nútených nakupovať vodu od súkromných predajcov. Tí ju zasa kupujú od mestskej vodárenskej spoločnosti. V období sucha sa cena vody zvýši až na desaťnásobok. Hygienické podmienky, v ktorých žijú, nie sú o nič lepšie. Keďže obyvatelia slumov nemajú peniaze na odvoz odpadu hromadia sa ho tu celé kopy. Len občas sa časť odstráni, a to tak, že ho zapália. Odpad znečisťuje vodu i ovzdušie a tvorí vhodné prostredie pre hlodavce a parazity. V slumoch sa preto rýchlo šíria choroby ako cholera, hnačky, žltáčka a týfus. Návšteva latríny tiež nie je zadarmo. Z toho dôvodu sú chudobnejší ľudia odkázaní na používanie tzv. „lietajúcich záchodov.“ Tento zaujímavý pojem v skutočnosti znamená to, že obyčajné igelitové vrečko s nelákavým obsahom odhodí čo najďalej.

Otázka vody ako ľudského práva by sa preto mala týkať každého z nás. Musíme začať šetriť vodou nielen v priemysle a poľnohospodárstve, ale aj v našich domácnostiach. Možno by stačilo si konečne uvedomiť, koľko vody denne skutočne potrebujeme minúť a koľko jej míňame. Stačí len zastaviť kvapkajúci vodovodný kohútik. Už týmto nepatrným gestom zachránime 4 - 8 litrov vody denne. Taktiež, ak zameníme dlhé kúpanie vo vani za pár minút v sprche. Je len otázkou času, kedy sa pri troche snahy z niečoho nekomfortného stane bežný zvyk.

Nikola Saubererová, III. B